

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างความเป็นพลเมืองสำหรับเยาวชนไทยด้านความรับผิดชอบต่อ ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยดำเนินการวิจัยตามลักษณะของกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน 4 ขั้นตอน ดังนี้

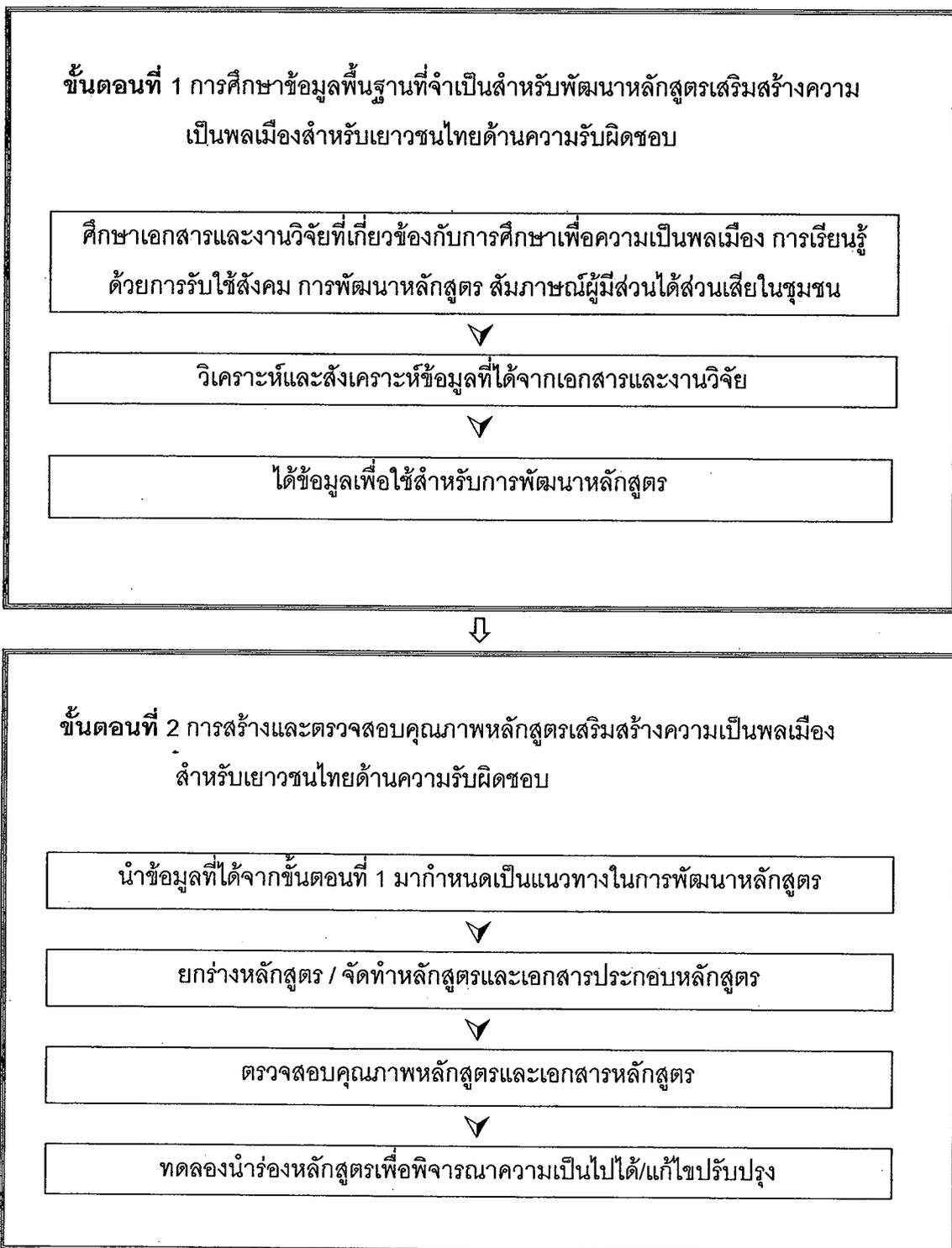
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างความเป็นพลเมืองสำหรับเยาวชนไทยด้านความรับผิดชอบต่อ

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรเสริมสร้างความเป็นพลเมืองสำหรับเยาวชนไทยด้านความรับผิดชอบต่อ

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรเสริมสร้างความเป็นพลเมืองสำหรับเยาวชนไทยด้านความรับผิดชอบต่อ

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินหลักสูตรเสริมสร้างความเป็นพลเมืองสำหรับเยาวชนไทยด้านความรับผิดชอบต่อ

สำหรับขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างความเป็นพลเมืองสำหรับเยาวชนไทยด้านความรับผิดชอบต่อ นำเสนอเป็นขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ภาพ 3 แสดงขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตร

**ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรเสริมสร้างความเป็นพลเมืองสำหรับเยาวชนไทยด้าน
ความรับผิดชอบ**

1. ออกแบบการทดลอง

X T

2. วิธีดำเนินการวิจัย

ดำเนินการกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตร โดยแบ่งเป็น 3 ระยะ ได้แก่ 1) เตรียมการ
ก่อนการเข้าค่าย 2) ดำเนินการเข้าค่าย 3) ดำเนินการหลังเข้าค่าย

หลังการเข้าค่ายประเมินความเป็นพลเมืองด้วยแบบวัดความเป็นพลเมือง

วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความเป็นพลเมืองกับเกณฑ์ที่กำหนด

**ขั้นที่ 4 การประเมินหลักสูตรเสริมสร้างความเป็นพลเมืองสำหรับเยาวชนไทยด้านความ
รับผิดชอบ**

ประเมินหลักสูตรหลังทดลองโดยใช้แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนและ
แบบประเมินความพึงพอใจของหุ้นส่วนชุมชน

การดำเนินการตามขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างความเป็นพลเมืองสำหรับเยาวชนไทยด้านความรับผิดชอบ ทั้ง 4 ขั้นตอน มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างความเป็นพลเมืองสำหรับเยาวชนไทยด้านความรับผิดชอบ

ในขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดีสำหรับเยาวชนไทย โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. แหล่งข้อมูล

1.1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นพลเมือง การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม และการพัฒนาหลักสูตร

1.2 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ในด้านปัญหาและความต้องการของชุมชน และแนวทางการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ

การพัฒนาเครื่องมือวิจัย

แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ในด้านปัญหาและความต้องการของชุมชน และแนวทางการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ มีขั้นตอนดำเนินการสร้าง ดังนี้

2.1 กำหนดประเด็นคำถาม ได้แก่ ปัญหาและความต้องการของชุมชน ลักษณะของกิจกรรมการบริการที่ชุมชนต้องการให้ผู้เรียนดำเนินการ และแนวทางการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ

2.2 นำประเด็นคำถามที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาตรวจสอบ ครอบคลุม ในเนื้อหาและการใช้ภาษา นำข้อเสนอแนะที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไข

2.3 นำข้อเสนอแนะที่ได้ไปปรับปรุงแก้ไขและนำไปใช้เป็นคำถามสำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชน

3. วิธีดำเนินการ

การศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างความเป็นพลเมืองสำหรับเยาวชนไทยด้านความรับผิดชอบ ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นพลเมือง การเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม และการพัฒนาหลักสูตร และการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชน

3.2 สังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยลงในแบบสรุปข้อมูล

3.3 ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชน จำนวน 21 คน

3.4 นำข้อมูลจากแบบสรุปข้อมูลในข้อ 3.2 มาเป็นกรอบแนวคิดในการให้คำนิยามความเป็นพลเมืองและในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างความเป็นพลเมืองสำหรับเยาวชนไทยด้านความรับผิดชอบ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเอกสาร งานวิจัย และการสัมภาษณ์ โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาสร้างข้อสรุปอุปนัย

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรเสริมสร้างความเป็นพลเมืองสำหรับเยาวชนไทยด้านความรับผิดชอบ

การดำเนินการในขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรเสริมสร้างความเป็นพลเมืองสำหรับเยาวชนไทยด้านความรับผิดชอบ โดยนำข้อสรุปที่ได้ในขั้นตอนที่ 1 มาสร้างหลักสูตร โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. แหล่งข้อมูล

ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน และด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 5 ท่าน เพื่อประเมินหลักสูตรและเอกสารหลักสูตร โดยผู้เชี่ยวชาญต้องเป็นอาจารย์ระดับอุดมศึกษาที่ที่วุฒิระดับปริญญาเอกที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา หรือมีผลงานและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรและการสอน การจัดการศึกษา ไม่น้อยกว่า 5 ปี

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของร่างหลักสูตรเสริมสร้างความเป็นพลเมืองสำหรับเยาวชนไทยด้านความรับผิดชอบและเอกสารประกอบหลักสูตร

การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของร่างหลักสูตรเสริมสร้างความเป็นพลเมืองสำหรับเยาวชนไทยด้านความรับผิดชอบและเอกสารประกอบหลักสูตร มีจำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 การประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 2 การประเมินความสอดคล้องของหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 3 ระดับ

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ในประเด็นต่าง ๆ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างตามขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดประเด็นที่จะประเมิน จากข้อมูลที่ได้จากศึกษารายละเอียดของหลักสูตร วิธีการสร้างแบบสอบถาม และเขียนข้อคำถาม โดยพิจารณาจากองค์ประกอบของหลักสูตร
2. ศึกษาวิธีการสร้างแบบประเมินและกำหนดรูปแบบของแบบประเมิน
3. สร้างแบบประเมินเพื่อใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 แบบประเมินความเหมาะสมหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร ผู้วิจัยกำหนดประเด็นครอบคลุมองค์ประกอบของหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย หลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร รูปแบบกิจกรรมและระยะเวลา เนื้อหาสาระ สาระ การเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยแบบประเมินมีลักษณะเป็น

มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2541)

ตอนที่ 2 การประเมินความสอดคล้องของหลักสูตรและเอกสารตามองค์ประกอบของหลักสูตร เป็นแบบประเมินชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ สำหรับผู้เชี่ยวชาญ แสดงความคิดเห็นต่อข้อความต่าง ๆ โดยกำหนดความคิดเป็นใน 3 ลักษณะ (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2541)

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

4. นำแบบประเมินที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาความเหมาะสมของประเด็นการประเมินและภาษาที่ใช้ และปรับปรุงแก้ไขแบบประเมินตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

5. นำแบบประเมินหลักสูตรที่ปรับปรุงแก้ไขตามอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ด้านหลักสูตรและการสอน และด้านการศึกษา จำนวน 5 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหา รวมถึงความถูกต้องและเหมาะสมของการใช้ภาษา ความเป็นปรนัย และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

6. นำแบบประเมินมาปรับปรุงแก้ไข แล้วจัดทำเป็นแบบประเมินฉบับสมบูรณ์

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการ โดยแบ่งเป็น 2 ชั้น ดังนี้

ชั้นที่ 1 การสร้างหลักสูตร

1. นำข้อสรุปจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในชั้นตอนที่ 1 มากำหนดเป็นองค์ประกอบของหลักสูตร
2. จัดทำหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร

ผู้วิจัยได้จัดทำหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร โดยดำเนินการดังนี้

2.1 หลักสูตร เขียนรายละเอียดในแต่ละองค์ประกอบให้มีความสัมพันธ์สอดคล้องกัน จัดเรียงตามลำดับอย่างเหมาะสม ซึ่งประกอบด้วย หลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตร รูปแบบกิจกรรมและระยะเวลา เนื้อหาสาระ การจัดการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

2.2 เอกสารประกอบหลักสูตร เป็นการอธิบายเกี่ยวกับหลักสูตรที่สร้างขึ้นเพื่อให้ผู้ที่นำหลักสูตรไปใช้มีความเข้าใจในความเป็นมา แนวคิด องค์ประกอบและรายละเอียดของการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย คู่มือการใช้หลักสูตรโดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับความเป็นมาของหลักสูตร กรอบแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตร แนวทางการนำหลักสูตรไปใช้ การจัดหน่วยการเรียนรู้ และตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ แนวทางการวัดและประเมินผล

ขั้นที่ 2 ตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร

1. นำเอกสารหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรไปตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน ด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 5 ท่าน พิจารณาตรวจสอบตามแบบประเมินหลักสูตรและแบบประเมินเอกสารประกอบหลักสูตรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. นำแบบประเมินที่ได้รับคืนจากผู้ทรงคุณวุฒิ มาวิเคราะห์ข้อมูล หาความเหมาะสมจากหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาความเหมาะสมที่ค่าเฉลี่ย 3.50 ขึ้นไป และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00

3. ปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้หลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรที่มีคุณภาพ พร้อมนำไปทดลองใช้

ขั้นที่ 3 ทดลองนำร่องเพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ของหลักสูตร

ผู้วิจัยนำหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรไปทดลองนำร่องกับนักเรียนกลุ่มเล็กที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 9 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบว่าหลักสูตรที่จัดทำขึ้นมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้จริงเพียงใด ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. รับสมัครนักเรียนตามความสมัครใจเข้าร่วมทดลองนำร่อง
2. ดำเนินการสอนตามหลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น จำนวน 2 หน่วย และสังเกตพฤติกรรมตลอดระยะเวลาที่มีการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร เมื่อสอนจบให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรเสริมสร้างความเป็นพลเมืองสำหรับเยาวชนไทยด้านความรับผิดชอบ

3. นำผลที่ได้จากการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรและข้อเสนอแนะมาสรุปผล

4. ผู้วิจัยแก้ไขปรับปรุงและจัดทำหลักสูตรเสริมสร้างความเป็นพลเมืองสำหรับเยาวชนไทยด้านความรับผิดชอบฉบับสมบูรณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ความเหมาะสมของหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรโดยใช้ค่าเฉลี่ยและการวิเคราะห์เนื้อหา ดังนี้

4.1 นำผลที่ได้จากแบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรเสริมสร้างความเป็นพลเมืองสำหรับเยาวชนไทยด้านความรับผิดชอบและเอกสารประกอบหลักสูตร มาหาค่าเฉลี่ยรายข้อกำหนดการให้คะแนนดังนี้

5 หมายถึง องค์กรประกอบหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรเหมาะสมมากที่สุด

4 หมายถึง องค์กรประกอบหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรเหมาะสมมาก

3 หมายถึง องค์กรประกอบหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรเหมาะสมปานกลาง

2 หมายถึง องค์กรประกอบหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรเหมาะสมน้อย

1 หมายถึง องค์กรประกอบหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรเหมาะสมน้อยที่สุด

การแปลความหมายแบบสอบถามที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่าเทียบกับเกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง องค์กรประกอบหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรเหมาะสมมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง องค์กรประกอบหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรเหมาะสมมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง องค์กรประกอบหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรเหมาะสมปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง องค์กรประกอบหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรเหมาะสมน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง องค์กรประกอบหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรเหมาะสมน้อยที่สุด

โดยกำหนดเกณฑ์ที่ยอมรับว่ามีความเหมาะสมของหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรอยู่ในระดับมาก ต้องมีคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 คะแนน ขึ้นไป (รัตนะ บัวสนธิ์, 2544, หน้า 451)

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรเสริมสร้างความเป็นพลเมืองสำหรับเยาวชนไทยด้านความรับผิดชอบ

การดำเนินการในขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อทดลองใช้หลักสูตรเสริมสร้างความเป็นพลเมืองสำหรับเยาวชนไทยด้านความรับผิดชอบ ซึ่งดำเนินการดังนี้

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบแผนการวิจัย แบบ One- Short Case Study (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2538, หน้า 249)

X = การจัดกิจกรรมโดยใช้หลักสูตรเสริมสร้างความเป็นพลเมืองสำหรับเยาวชนไทยด้านความรับผิดชอบ

T = คะแนนการวัดความเป็นพลเมือง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่ศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนโรงเรียนแม่แจ่มที่กำลังศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 (เชียงใหม่-แม่ฮ่องสอน) จำนวน 21 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบวัดความเป็นพลเมือง
2. การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยเกี่ยวกับการสร้างแบบวัดความเป็นพลเมือง ได้
แนวทางการสร้างเครื่องมือวัด ของ Gebhardt, E., Fraillon, J., Wernert, N., and Schulz, W.
(2011)

2. สร้างแบบวัดความเป็นพลเมืองด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งวัดองค์ประกอบ 2 ด้าน คือ
ด้านความรับผิดชอบต่อส่วนบุคคล และด้านความรับผิดชอบต่อผู้อื่น ข้อคำถามครอบคลุม การรับรู้
ค่านิยม ความเชื่อ ทศนคติ แนวโน้มการทำพฤติกรรม ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของหลักสูตร โดย
ข้อคำถามเป็นสถานการณ์ประกอบมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 50 ข้อ ดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงการวิเคราะห์เนื้อหาและจำนวนข้อในการสร้างแบบวัดความเป็นพลเมือง

ด้านที่	องค์ประกอบ/เนื้อหา	จำนวนข้อ
1	ด้านความรับผิดชอบต่อส่วนบุคคล เป็นการวัดคุณลักษณะความเป็น พลเมืองที่แสดงถึงการพึ่งพาตนเอง การเคารพผู้อื่น มีความรอบรู้ และเข้าใจในสิทธิและความรับผิดชอบต่อ	25
2	ด้านความรับผิดชอบต่อผู้อื่น เป็นการวัดคุณลักษณะความเป็น พลเมืองที่แสดงถึง การทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น การมีส่วนร่วม ร่วมในชุมชน และตระหนักว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม	25

จากตาราง 2 ทำให้ได้จำนวนข้อรายการประเมินของแบบวัดความเป็นพลเมือง ใน
2 องค์ประกอบ จำนวน 50 ข้อ ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบต่อส่วนบุคคล จำนวน 25 ข้อ ด้านความ
รับผิดชอบต่อผู้อื่น จำนวน 25 ข้อ

ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

5 หมายถึง เห็นว่าข้อความนั้นสอดคล้องกับตนเองมากที่สุด

4 หมายถึง เห็นว่าข้อความนั้นสอดคล้องกับตนเองมาก

3 หมายถึง เห็นว่าข้อความนั้นสอดคล้องกับตนเองปานกลาง

2 หมายถึง เห็นว่าข้อความนั้นสอดคล้องกับตนเองน้อย

1 หมายถึง เห็นว่าข้อความนั้นสอดคล้องกับตนเองน้อยที่สุด

โดยแปลความหมายของคะแนนความเป็นพลเมือง ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง มีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง มีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง มีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง มีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง มีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระดับน้อยที่สุด

โดยกำหนดเกณฑ์ที่ยอมรับว่ามีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบอยู่ในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 คะแนน ขึ้นไป (รัตนะ บัวสนธ์, 2544, หน้า 451)

3. นำแบบทดสอบที่สร้างไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ด้านหลักสูตรและการสอน ด้านการศึกษา และด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความตรง (Validity) ของข้อคำถาม โดยผู้ทรงคุณวุฒิใช้วิธีการให้คะแนนความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามของการวัดและความเหมาะสมของข้อความและภาษาที่ใช้ แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence) โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกข้อคำถามที่มี IOC มากกว่า หรือเท่ากับ 0.50 ได้แบบวัดที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 39 ข้อ

4. ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และจัดทำเป็นแบบวัดความเป็นพลเมือง และนำไปทดลองใช้กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 31 อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย (r) ระหว่างคะแนนของแบบวัดรายข้อกับคะแนนรวมของแบบวัดทั้งฉบับ (Item total correlation) (บุญชม ศรีสะอาด, 2547, หน้า 163) โดยผู้วิจัยพิจารณาคัดเลือกค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป พบว่าแบบวัดมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง 0.34 – 0.83 และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ทั้งฉบับของแบบวัดโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) ตามวิธีของครอนบัค (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543, หน้า 125-126) พบว่าแบบวัดมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85

5. จัดทำเป็นแบบวัดความเป็นพลเมืองฉบับสมบูรณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการทดลอง ตามลำดับขั้นดังนี้

1. เลือกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยผู้วิจัยใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกนักเรียนโรงเรียนแม่แจ่ม ที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการที่กำลังศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 (เชียงใหม่-แม่ฮ่องสอน) จำนวน 21 คน

2. นำหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับนักเรียนโรงเรียนแม่แจ่มที่กำลังศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34 (เชียงใหม่-แม่ฮ่องสอน) จำนวน 21 คน โดยใช้เนื้อหาตามโครงสร้างของหลักสูตรเสริมสร้างความเป็นพลเมืองสำหรับ

เยาวชนด้านความรับผิดชอบ จัดกิจกรรมตามแผนการจัดกิจกรรมที่กำหนดไว้ในหลักสูตร โดยดำเนินการดังนี้

3. ดำเนินการทดลองโดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอนตามแผนการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรเสริมสร้างความเป็นพลเมืองสำหรับเยาวชนด้านความรับผิดชอบ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

4. เมื่อจัดกิจกรรมจบตามหลักสูตรแล้ว ทำการประเมินความเป็นพลเมือง โดยใช้แบบวัดความเป็นพลเมือง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบความเป็นพลเมืองหลังการทดลองใช้หลักสูตรเสริมสร้างความเป็นพลเมืองสำหรับเยาวชนไทยกับเกณฑ์ 3.50 โดยการทดสอบค่าทีแบบกลุ่มเดียว (t-test แบบ One Sample)

2. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาสร้างข้อสรุปอุปนัย

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินหลักสูตรเสริมสร้างความเป็นพลเมืองสำหรับเยาวชนไทยด้านความรับผิดชอบ

การดำเนินการในขั้นตอนที่ 4 นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรหลังจากการใช้หลักสูตรเสริมสร้างความเป็นพลเมืองสำหรับเยาวชนไทยด้านความรับผิดชอบ โดยมีรายละเอียดการดำเนินการดังนี้

1. แหล่งข้อมูล

1.1 นักเรียนที่เรียนตามหลักสูตรเสริมสร้างความเป็นพลเมืองสำหรับเยาวชนไทยด้านความรับผิดชอบ จำนวน 21 คน

1.2 หน่วยงานชุมชน ที่มีส่วนในการร่วมดำเนินกิจกรรมตามหลักสูตรเสริมสร้างความเป็นพลเมืองสำหรับเยาวชนไทยด้านความรับผิดชอบ จำนวน 5 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรเสริมสร้างความเป็นพลเมืองสำหรับเยาวชนไทยด้านความรับผิดชอบ

2.2 แบบประเมินความพึงพอใจของหน่วยงานชุมชนที่มีต่อหลักสูตรเสริมสร้างความเป็นพลเมืองสำหรับเยาวชนไทยด้านความรับผิดชอบ

การพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยสร้างแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรเสริมสร้างความเป็นพลเมืองสำหรับเยาวชนไทยด้านความรับผิดชอบ ตามขั้นตอนดังนี้

1. แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรเสริมสร้างความเป็นพลเมืองสำหรับเยาวชนไทยด้านความรับผิดชอบ ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา ที่เกี่ยวข้องกับแบบประเมินความพึงพอใจ

1.2 กำหนดวัตถุประสงค์และประเด็นเนื้อหาที่ต้องการประเมินโดยเน้นด้านการมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ของหลักสูตร

1.3 สร้างแบบประเมิน จำนวน 20 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

5 หมายถึง มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด

4 หมายถึง มีระดับความพึงพอใจมาก

3 หมายถึง มีระดับความพึงพอใจปานกลาง

2 หมายถึง มีระดับความพึงพอใจน้อย

1 หมายถึง มีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

โดยแปลความหมายของคะแนนความพึงพอใจ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง นักเรียนมีความพึงพอใจมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง นักเรียนมีความพึงพอใจมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง นักเรียนมีความพึงพอใจปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง นักเรียนมีความพึงพอใจน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง นักเรียนมีความพึงพอใจน้อยที่สุด

โดยกำหนดเกณฑ์ที่ยอมรับว่ามีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบอยู่ในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 คะแนน ขึ้นไป (รัตนะ บัวสนธิ, 2544, หน้า 451)

1.4 นำแบบประเมินที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาตรวจสอบความครอบคลุมและความถูกต้องของเนื้อหา ความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ และปรับปรุงแก้ไขแบบประเมินตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

1.5 นำแบบประเมินที่ปรับปรุง ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ด้านหลักสูตรและการสอน และด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงของข้อคำถาม โดยผู้ทรงคุณวุฒิใช้วิธีการให้คะแนนความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและจุดมุ่งหมายแล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence) คัดเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่าคะแนนใช้ได้มากกว่า หรือเท่ากับ 0.50 จัดทำเป็นแบบประเมิน จำนวน 11 ข้อ

1.6 จัดทำเป็นแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรเสริมสร้างความเป็นพลเมืองสำหรับเยาวชนไทยด้านความรับผิดชอบ

2. แบบประเมินความพึงพอใจของหุ้นส่วนชุมชนที่มีต่อหลักสูตรเสริมสร้างความเป็นพลเมืองสำหรับเยาวชนไทยด้านความรับผิดชอบ ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา ที่เกี่ยวข้องกับแบบประเมินความพึงพอใจ

2.2 กำหนดวัตถุประสงค์และประเด็นเนื้อหาที่ต้องการประเมินโดยเน้นด้านพฤติกรรมที่แสดงออกของนักเรียนในการทำกิจกรรมตามกระบวนการเรียนรู้ของหลักสูตร

2.3 สร้างแบบประเมิน จำนวน 20 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

5 หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุด

4 หมายถึง มีความพึงพอใจมาก

3 หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง

2 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย

1 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

โดยแปลความหมายของคะแนนความพึงพอใจ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง หุ้นส่วนชุมชนมีความพึงพอใจมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง หุ้นส่วนชุมชนมีความพึงพอใจมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง หุ้นส่วนชุมชนมีความพึงพอใจปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง หุ้นส่วนชุมชนมีความพึงพอใจน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง หุ้นส่วนชุมชนมีความพึงพอใจน้อยที่สุด

โดยกำหนดเกณฑ์ที่ยอมรับว่ามีคุณลักษณะความเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบอยู่ในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 คะแนน ขึ้นไป (รัตนะ บัวสนธ์, 2544, หน้า 451)

2.4 นำแบบประเมินที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาตรวจสอบความครอบคลุมและความถูกต้องของเนื้อหา ความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ และปรับปรุงแก้ไขแบบประเมินตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

2.5 นำแบบประเมินที่ปรับปรุง ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ด้านหลักสูตรและการสอน และด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงของข้อคำถาม โดยผู้ทรงคุณวุฒิใช้วิธีการให้คะแนนความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและจุดมุ่งหมายแล้วนำมาหาค่าดัชนีความ

สอดคล้อง (Index of item objective congruence) คัดเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่าคะแนนใช้ได้มากกว่า หรือเท่ากับ 0.50 จัดทำเป็นแบบประเมิน จำนวน 11 ข้อ

2.6 จัดทำเป็นแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรเสริมสร้างความเป็นพลเมืองสำหรับเยาวชนไทยด้านความรับผิดชอบ

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการประเมินหลักสูตรเสริมสร้างความเป็นพลเมืองสำหรับเยาวชนไทยด้านความรับผิดชอบ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 การกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน เพื่อประเมินความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรเสริมสร้างความเป็นพลเมืองสำหรับเยาวชนไทยด้านความรับผิดชอบ หลังการใช้หลักสูตร

3.2 การกำหนดกรอบการประเมิน ด้านกลุ่มตัวอย่าง แหล่งข้อมูล เครื่องมือการประเมิน เกณฑ์การประเมิน และการกำหนดเวลาในการประเมิน

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรเสริมสร้างความเป็นพลเมืองสำหรับเยาวชนไทยด้านความรับผิดชอบ ด้วยตนเอง โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามให้ผู้เรียนและหุ้นส่วนชุมชนทำหลังเสร็จสิ้นการทดลองการใช้หลักสูตร

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรเสริมสร้างความเป็นพลเมือง สำหรับเยาวชนไทยโดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำมาเทียบกับเกณฑ์

เกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย มีดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.50 – 5.00	หมายถึง	ระดับความพึงพอใจมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.50 – 4.49	หมายถึง	ระดับความพึงพอใจมาก
ค่าเฉลี่ย	2.50 – 3.49	หมายถึง	ระดับความพึงพอใจปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.50 – 2.49	หมายถึง	ระดับความพึงพอใจน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 – 1.49	หมายถึง	ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

4.2 วิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการตอบแบบสอบถามโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)